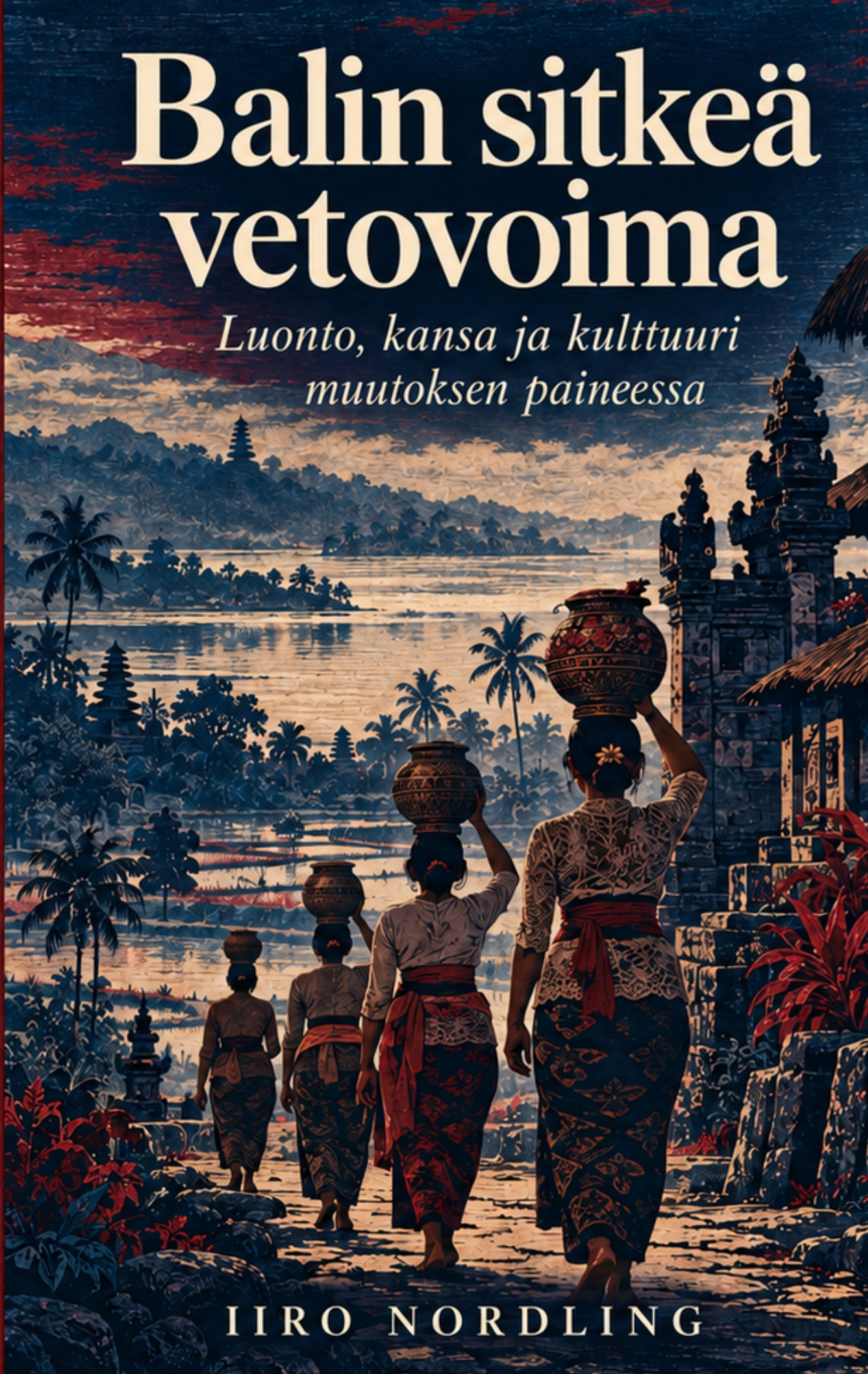
Balin sitkeä vetovoima

Luonto, kansa ja kulttuuri muutoksen paineessa

IIRO NORDLING

Balin sitkeä vetovoima

Balin sitkeä vetovoima

Luonto, kansa ja kulttuuri muutoksen paineessa

ISBN **978-952-89-2986-4**

© 2026 Iiro Nordling

Kustantaja: BoD · Books on Demand,

Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki,

bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,

Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

Sisällys

Esipuhe

Johdanto

Mitä Bali on joutunut kestämään

OSA I Menneisyyteen suunnattu saari

1.1 Rauhoitettu ja säilytetty Bali

1.2 Länsimaisen kaipauksen peili

Kommunismi ilman kommunisteja

Naiset, jotka kantoivat saarta

Katse, joka riisuu ja ihailee

Alifuru ja valtiottomuuden uusi kieli

Kommunistinen Bali ja anarkistinen Maluku

Vanhan naisen ja jalon villin etsiminen

Tulkinta kertoo aina myös tulkitsijasta

1.3 Kolmen päivän paratiisi

1.4 Taiteilijoiden Bali

Kuinka paljasrintaisesta naisesta tuli paratiisin tunnuskuva

Kuvia ennen matkailua

Kamera löysi balilaisen ruumiin

Bonnet, Spies ja paikallisen taiteen muuttuminen

Nainen mallina: Hofker ja Le Mayeur

Taiteilijoiden kohtalot sotien ja vallanvaihdosten keskellä

Kuvan perintö

Katseen toinen suunta – homoeroottisuus ja Walter Spiesin Bali

Walter Spies yhtenä taiteilijana

Läheisyys ja länsimaisen tulkinnan vaara

Tjampuhan, matkailu ja epätasainen vapaus

Siveellisyyskampanja ja vaikea oikeudenkäynti

Vankina kahdesta eri syystä

OSA II Kulttuuri joka muuttui säilyäkseen

2.1 Tanssi rituaalina ja vientituotteena
2.2 Veri henget ja ruumiin tieto
2.3 Kun rituaalista tuli matkailun voimavara
OSA III Luonto yhteisö ja kuolema
3.1 Katse metsän läpi
3.2 Riisiterassien kulttuurinen puoli
3.3 Tuli joka muuttaa kuolleen
Gianyarin rovio vuonna 1847
Vapaaehtoisuus, jota rakennettiin valmiiksi
Hollantilaisten kielto ja Patimahin pako
Vainajan tuli ja elävien yhteisö
Suomalainen uurna Balilta
Sama tuli, kolme eri aikaa
OSA IV Paratiisin haavoittuvuus
4.1 Kun Kuta vaikeni
4.2 Bali joka rakentaa tulevaisuutta
Kirjallisuus
Lähteiden käyttö

Esipuhe

Tämä teos on syntynyt runsaan kahdenkymmenen vuoden kypsyttelyn tuloksena, eikä sen lähtökohtana ole väite siitä, että olisin Balin suuri tuntija, sillä olen käynyt saarella vain pari kertaa, vaan pikemminkin pitkäaikainen kiinnostus Indonesiaan, sen historiaan, politiikkaan ja kulttuuriin sekä siihen erikoiseen asemaan, joka Balilla on ollut sekä Indonesian sisällä että ulkomaalaisten mielikuvissa.

Tulin Indonesiaan ensimmäisen kerran loppuvuodesta 2003, aluksi Medaniin ja sieltä joulukuussa Jakartaan, ja seuraavien parin vuoden aikana lensin useita kertoja Kuala Lumpurin ja Jakartan välillä, osallistuin keväällä 2004 erään indonesialaisen puolueen vaalikampanjaan ja tein kolme pitempää matkaa Itä-Jaavalle, lähinnä Surabayaan ja sen ympäristöön. Bali jäi tuolloin vielä näkemättä, mutta Indonesia alkoi avautua minulle tavalla, johon pelkkä turistimatka ei olisi tarjonnut mahdollisuutta, sillä poliittisen vaalikampanjan yhtey-

dessä luin lähes kaiken, minkä sain käsiini, seurasin paikallista lehdistöä ja kuuntelin ihmisiä, jotka tarkastelivat maansa muutosta hyvin erilaisista asemista.

Indonesiassa elettiin tuolloin reformasikautta, joka oli alkanut presidentti Suharton pitkän valtakauden päätyttyä vuonna 1998. Vanha järjestelmä oli hajonnut mutta ei kokonaan kadonnut, uusia puolueita syntyi, armeijan asemaa arvioitiin uudelleen, islamilaiset liikkeet etsivät paikkaansa politiikassa ja vuoden 2004 vaaleihin liittyi tunne siitä, että maan suunta oli vielä aidosti avoinna. Kirjakauppoihin oli ilmestynyt runsaasti tätä murrosta käsittelevää kirjallisuutta, ja muutaman kuukauden aikana luin parikymmentä Indonesiaa koskevaa kirjaa, joista monet olivat Reformasin vuosina kirjoitettuja yrityksiä selittää, mitä Suharton valtakaudella oli tapahtunut ja mitä sen jälkeen voisi seurata.

Lokakuussa 2002 tapahtunut Balin pommisku oli vielä tuoreessa muistissa, eivätkä sen seuraukset rajoittuneet surmansa saaneisiin,

heidän omaisiinsa tai Balin matkailuelinkeinoon, sillä isku vaikutti koko Indonesian kansainväliseen kuvaan aikana, jolloin maa yritti muutenkin vakuuttaa ulkomaailmaa demokraattisen muutoksensa kestävyydestä. Bali, jota oli vuosikymmeniä markkinoitu paratiisina, tanssin, temppelien ja lempeän hindulaisen kulttuurin saarena, oli yhtäkkiä liitetty maailmanlaajuisen terrorismin kuvastoon, vaikka iskun tekijät eivät olleet balilaisia eivätkä edustaneet saaren enemmistön uskontoa.

Matkoilla ja lentokentillä kohtasi ihmisiä, joiden kautta Indonesia näyttäytyi aivan toisenlaisena kuin uutisissa tai matkaoppaissa: Kuala Lumpurista Jakartaan lensin kerran pitkään maassa asuneen hollantilaisen vieressä, ja Jakartan lentokentällä tapasin amerikkalaisen, joka kertoi asuneensa Indonesiassa 32 vuotta ja kuvasi vaiheitaan maassa, joka oli hänen oleskelunsa aikana ehtinyt muuttua useita kertoja. Australialaisia näkyi luonnollisesti paljon, sillä heille Bali on lähimpiä ulkomaisia rantalomakohteita, mutta tapasin myös hollantilaisen perheen lähes tyhjällä Jakartan lentoasemalla

ISBN 978-952-892-986-4